

Ο σχολικός νοσηλευτής σε δομές ειδικής αγωγής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Κόνιαρη Δήμητρα,¹ Ραφτούλης Γεώργιος²

1. PhD Φιλολόγος-Νοσηλεύτρια, Διευθύντρια ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥΛ. Λάρισας

2. PhD Πληροφορικής- Διοίκηση επιχειρήσεων, Διευθυντής 2ου Δημοτικού Σχολείου Γιάννουλης Λάρισας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν άρθρο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης του επίκαιρου ζητήματος αναφορικά με το ρόλο του σχολικού νοσηλευτή σε μονάδες ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν να αντιμετωπίσουν, άλλωστε και τις περισσότερες προκλήσεις λόγω της ηλικίας των μαθητριών/ών. Ειδικότερα, ο νέος αυτός θεσμός του ελληνικού σχολείου είναι θεμελιώδης καθώς συμβάλλει, πρωταρχικά στην πρόληψη των οποιωνδήποτε προβλημάτων των μαθητών καθώς και στην εξασφάλιση και προαγωγή της υγείας τους, σωματικής και ψυχικής. Μέσα από τις συμβουλές του και την κατάλληλη καθοδήγησή του μπορούν να αρθούν ή να απαλειφθούν προβλήματα που μαστίζουν τη σχολική κοινότητα και δη μια ειδικής μονάδας. Για όλους τους ανωτέρω λόγους, γίνεται μια προσπάθεια καταγραφής, ανάλυσης κι ερμηνείας την αναγκαιότητας ύπαρξης σχολικών νοσηλευτών σε μονάδες ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης. Επίσης, παρατίθενται κι ερμηνεύονται οι διαφορετικοί ρόλοι στους οποίους καλείται να ανταποκριθεί ο εκάστοτε σχολικός νοσηλευτής. Άλλωστε, κανείς δε δύναται να αμφισβητήσει το γεγονός ότι ο σχολικός νοσηλευτής αποτελεί τον κρίκο ανάμεσα στο μαθητή, την οικογένεια και την εκάστοτε σχολική δομή. Αποτελεί καταλυτικής σημασίας παράγοντα για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας και το περαιτέρω άνοιγμά της στην κοινωνία.

Λέξεις Κλειδιά: Ειδική αγωγή, σχολικός νοσηλευτής, καθήκοντα, αρμοδιότητες.

Υπεύθυνος αλληλογραφίας: Κόνιαρη Δήμητρα, Γιάννουλη Λάρισας, τηλ. 00306942651800, E-mail: demyapr81@gmail.com

Rostrum of Asclepius® - "To Vima tou Asklipiou" Journal

Volume 22, Issue 4 (October – December 2023)

SPECIAL ARTICLE

The role of the school nurse in special education secondary school units

Koniari Dimitra¹, Raftoulis Georgios²

1. PhD Philologist-Nurse, principal in Unified special vocational high school of Larisa

2. PhD Informatics - Business Administration, Principal in 2nd Primary School of Giannouli Larissas

ABSTRACT

The present article is an attempt to investigate the current issue regarding to the role of the school nurse in special secondary education school units as in this level the school nurses have to face, after all, the most challenges due to the age of the students. In particular, this new institution of the Greek school is fundamental as it, firstly, contributes to the prevention of any students' problems as well as to ensuring and promoting their health, both physical and mental. Through schools nurse advice and their appropriate guidance, problems of school community and especially of a special unit can be removed or either eliminated. For all the above reasons, it is made an attempt to record, analyze and interpret the necessity of school nurses in secondary special education school units. Also, it is mentioned and interpreted the different roles to which each school nurse is called to be responded. After all, no one can dispute the fact that the school nurse is the link between the student, the family and the school structure. School nurse is a crucial factor for the normally function of the school unit and its further opening to society.

Keywords: Special education, school nurse, duties, responsibilities.

Corresponding Author: Koniari Dimitra, Giannouli Larissas, Mob.: 00306942651800, E- mail: demyapr81@gmail.com

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Σχολική Νοσηλευτική αποτελεί τον απαιτούμενο κρίκο που συνδέει την εκάστοτε σχολική μονάδα με τον ευαίσθητο τομέα της υγείας. Μέσω αυτής εξασφαλίζεται η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Ο σχολικός νοσηλευτής, άλλωστε είναι αυτός που θα προσπαθήσει να ευαισθητοποιήσει και προτρέψει τις/τους μαθήτριες/ές όπως συμμετέχουν και συνεργαστούν για την υλοποίηση κι εφαρμογή νέων μεθόδων μάθησης.

Είναι αυτός που μπορεί να θέσει το μαθητή και τις ανάγκες του στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα από την «εκμείωση» των προσωπικών αναγκών και αντιλήψεών του.

Ο πολύπλευρος και πολυδιάστατος ρόλος του σχολικού νοσηλευτή στον ευαίσθητο τομέα της ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης είναι καθοριστικός. Μέσω της άρτιας εκπαίδευσης και κατάρτισής του δύναται να ανταποκριθεί στις σημερινές απαιτητικές κι ολοένα αυξανόμενες ανάγκες των μαθητριών/ών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε θέματα που σχετίζονται με την προαγωγή της υγείας και φροντίδας στη σχολική κοινότητα.

Οι μαθήτριες/ές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες έχουν θεσμοθετημένο το δικαίωμα εξασφάλισης σωστής κι επιστημονικής διαχείρισης κατά τη σχολική τους ζωή. Ο σχολικός νοσηλευτής είναι αυτός που μπορεί να τους παρέχει ολοκληρωμένα και

αποτελεσματική φροντίδα αλλά και κατάλληλη ενημέρωση, πρόληψη κι αποκατάσταση των δύσκολων καταστάσεων που αναδύονται στους κόλπους της σχολικής κοινότητας.

Σε αυτή τη μελέτη γίνεται προσπάθεια καταγραφής των σημαντικότερων σταθμών, όπως παρουσιάζονται μέσω από τους νόμους, προκειμένου να φτάσουμε στο σημερινό επίπεδο καθιέρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης των μαθητριών/ών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Προς το σκοπό αυτό, όμως προβάλλει καίριος ο ρόλος κι η συνεισφορά των σχολικών νοσηλευτών. Για το λόγο αυτό, παρατίθενται οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα τους σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο ευαίσθητος τομέα της ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης στην Ελλάδα ξεκινά μετά την εθνική απελευθέρωση και ειδικότερα το 1906.¹ Συγκεκριμένα, το χρονικό διάστημα από το 1900-1950 χαρακτηρίζεται ως διάστημα φιλανθρωπίας. Από το 1900-1950 είναι η περίοδος της ιδρυματοποίησης ενώ το διάστημα 1950-1970 χαρακτηρίζεται από προσπάθειες ανάληψης κρατικής και ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Τέλος, η χρονική περίοδος 1970-2021 είναι η περίοδος των

ίσων ευκαιριών και της ανάληψης κρατικής πρωτοβουλίας.²

Στην Ελλάδα, ο πρώτος νόμος^{3,4} που πρωτοθέσπισε την ειδική αγωγή είναι ο νόμος 4397/1929/ Φ.Ε.Κ. 309/Α/24-08-1929. Στο νόμο αυτό οι μαθητές με αναπηρία χαρακτηρίζονται ως «πνευματικώς ανώμαλοι παιδιά» (άρθρο 6, παρ. 1). Τα παιδιά αυτά, βάση αυτού του νόμου δεν είναι υποχρεωμένα να φοιτούν στο δημοτικό σχολείο. Το άρθρο 11, παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζει ότι οι «πνευματικώς ανώμαλοι παιδιά» μπορούν να φοιτήσουν σε κάποια ειδική τάξη ή σχολείο, εφόσον, υπάρχει επαρκής αριθμός τέτοιων μαθητών.

Στο νόμο 453/1937, γίνεται λόγος «περί ιδρύσεως σχολείων ανωμάτων και καθυστερημένων παιδων». ^{5,6,7} Η Ρόζα Ιμβριώτη είναι αυτή που αναλαμβάνει την πρωτοβουλία προκειμένου να ιδρυθεί στην Καισαριανή της Αθήνας το πρώτο ειδικό σχολείο «προς σωματική, πνευματική και ηθικήν περίθαλψη των ανωμάτων και καθυστερημένων παιδιών». Σημαντικό βήμα υπήρξε το γεγονός ότι οι στόχοι του συγκεκριμένου σχολείου δε διέφεραν από ένα σχολείο γενικής αγωγής. Ιδιαίτερη σημασία δινόταν στις ιδιαιτερότητες των μαθητών αυτών που δεν ήταν εφικτό να έχουν την ίδια νοητική εξέλιξη με τους υπόλοιπους μαθητές.

Ο νόμος 1143/1981⁸ «Περί ειδικής αγωγής, ειδικής επαγγελματικής εκπαιδεύσεως, απασχολήσεως και κοινωνικής μερίμνης των

αποκλινόντων εκ του φυσιολογικού ατόμων και άλλων τινών εκπαιδευτικών διατάξεων» αποτελεί σταθμό για την ειδική αγωγή κι εκπαίδευση στην Ελλάδα. Για πρώτη φορά αναφέρεται ρητά ο όρος της ειδικής αγωγής, οριοθετώντας τους στόχους και το αντικείμενό της όπως και το προσωπικό που θα στελεχώσει αυτές τις σχολικές μονάδες. Αναφέρονται στο άρθρο 2, παρ. 2 οι μαθητές που χαρακτηρίζονται ως «αποκλίνοντες εκ του φυσιολογικού» ορίζοντας στο άρθρο 4 τη φοίτησή του υποχρεωτική έως τη συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας του.

Ο νόμος 1566/1985^{9,10} «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» ορίζει ως σκοπό της ειδικής αγωγής τη σφαιρική ανάπτυξη των ικανοτήτων των μαθητών, την ομαλή ένταξή τους στον εργασιακό στίβο και σημαντικότερο, την αποδοχή τους από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Σημαντικό βήμα αποτελεί το γεγονός ότι αυτοί πλέον οι μαθητές χαρακτηρίζονται ως «άτομα που έχουν ειδικές ανάγκες».

Ο Νόμος 2817/2000¹¹ «Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις», στο άρθρο 1 ορίζεται η έννοια, ο σκοπός και το καθεστώς της ειδικής αγωγής. Ως άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, «θεωρούνται τα θεωρούνται τα άτομα που έχουν σημαντική δυσκολία μάθησης και προσαρμογής εξαιτίας σωματικών, διανοητικών, ψυχολογικών,

συναισθηματικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων.

Στα άτομα αυτά περιλαμβάνονται όσοι:

- α) Έχουν νοητική ανεπάρκεια ή ανωριμότητα,
- β) Έχουν ιδιαίτερα σοβαρά προβλήματα όρασης (τυφλοί, αμβλύωπες) ή ακοής (κωφοί, βαρήκοοι).
- γ) Έχουν σοβαρά νευρολογικό ή ορθοπεδικά ελαττώματα ή προβλήματα υγείας, δ) Έχουν προβλήματα λόγου και ομιλίας, ε) Έχουν ειδικές δυσκολίες στη μάθηση, όπως δυσλεξία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία. στ) Έχουν σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες και όσοι παρουσιάζουν αυτισμό και άλλες διαταραχές ανάπτυξης.

Επίσης, με τον ίδιο νόμο, άρθρο 2, ιδρύονται τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) που στοχεύουν στην διάγνωση και υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία.

Ο νόμος 3699/2008¹² «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», στο άρθρο 1 καθορίζει το σκοπό της ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης. Ειδικότερα: «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ) είναι το σύνολο των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών στους μαθητές με αναπηρία και διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η πολιτεία δεσμεύεται να κατοχυρώνει και να αναβαθμίζει διαρκώς τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ειδικής αγωγής

και εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο μέρος της υποχρεωτικής και δωρεάν δημόσιας παιδείας και να μεριμνά για την παροχή δωρεάν δημόσιας ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης στους αναπήρους όλων των ηλικιών και για όλα τα στάδια και τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Δεσμεύεται επίσης να διασφαλίζει σε όλους τους πολίτες με αναπηρία και διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ίσες ευκαιρίες για πλήρη συμμετοχή και συνεισφορά στην κοινωνία, ανεξάρτητη διαβίωση, οικονομική αυτάρκεια και αυτονομία, με πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους στη μόρφωση και στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη».

Με βάση τον ίδιο νόμο, άρθρο 3, παρ. 1 ως «μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όσοι για ολόκληρη ή ορισμένη περίοδο της σχολικής τους ζωής εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες μάθησης εξαιτίας αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών προβλημάτων, ψυχικών και νευροψυχικών διαταραχών οι οποίες, σύμφωνα με τη διεπιστημονική αξιολόγηση, επηρεάζουν τη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και μάθησης. Στους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες συγκαταλέγονται ιδίως όσοι παρουσιάζουν νοητική αναπηρία, αισθητηριακές αναπηρίες όρασης (τυφλοί, αμβλύωπες με χαμηλή όραση), αισθητηριακές αναπηρίες ακοής (κωφοί, βαρήκοοι), κινητικές αναπηρίες, χρόνια μη ιάσιμα

νοσήματα, διαταραχές ομιλίας, λόγου, ειδικές μαθησιακές δυσκολίες όπως δυσλεξία, δυσγραφία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, δυσορθογραφία, σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής με ή χωρίς υπερκινητικότητα, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (φάσμα αυτισμού), ψυχικές διαταραχές και πολλαπλές αναπηρίες. Στην κατηγορία μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν εμπίπτουν οι μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση που συνδέεται αιτιωδώς με εξωγενείς παράγοντες, όπως γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες».

Το άρθρο 4 ορίζει ότι «οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες διερευνώνται και διαπιστώνονται από τα ΚΕΔΔΥ, την Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης (ΕΔΕΑ) και τα πιστοποιημένα από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα (ΙΠΔ) άλλων Υπουργείων».

Το άρθρο 6, ορίζει τη φοίτηση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Συγκεκριμένα, «1. Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορούν να φοιτούν:

α) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, εφόσον πρόκειται για μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες, υποστηριζόμενοι από τον εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος συνεργάζεται κατά περίπτωση με τα ΚΕΔΔΥ, με τους σχολικούς συμβούλους γενικής και ειδικής εκπαίδευσης και τους συμβούλους

ΕΕΠ. β) Σε σχολική τάξη του γενικού σχολείου, με παράλληλη στήριξη- συνεκπαίδευση, από εκπαιδευτικούς ΕΑΕ, όταν αυτό επιβάλλεται από το είδος και το βαθμό των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. γ) Σε ειδικά οργανωμένα και κατάλληλα στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης (ΤΕ) που λειτουργούν μέσα στα σχολεία γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης».

Το άρθρο 6, παρ.2 ορίζει τα εξής: «Μαθητές που δεν αυτοεξυπηρετούνται φοιτούν ή σε αυτοτελείς ΣΜΕΑΕ ή σε σχολεία της γενικής εκπαίδευσης ή σε ΤΕ με την ανάλογη στήριξη και την παρουσία Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (ΕΒΠ), ανάλογα με το είδος της αναπηρίας τους και τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που απορρέουν από αυτή».

Ο νόμος 4186/201313 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», άρθρο 28, κεφάλαιο Ζ', αναφέρει ως δομές της δευτεροβάθμιας ειδικής επαγγελματικής εκπαίδευσης τις ακόλουθες:

α) Τα Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια (ΕΕΓ), στα οποία εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικού σχολείου γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης και στα οποία η φοίτηση περιλαμβάνει πέντε τάξεις. Στα γυμνάσια αυτά εφαρμόζεται πρόγραμμα για την ολοκλήρωση της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης και την παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης.

β) Τα Ειδικά Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΕΛ), στα οποία εγγράφονται απόφοιτοι του

Επαγγελματικού Γυμνασίου και των Ειδικών και Γενικών Γυμνασίων και Λυκείων.

γ) Τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Κ.), στα οποία η φοίτηση διαρκεί 6 χρόνια. Σε αυτά εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικών σχολείων γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης καλύπτοντας την υποχρεωτικότητα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα Ε.Ε.Ε.Κ. είναι σχολικές μονάδες διαβαθμισμένες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ο νόμος 4327/2015¹⁴ «Επείγοντα μέτρα για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις», αναφέρεται στη στελέχωση των ειδικών σχολικών μονάδων.

Με βάση το Φ.Ε.Κ. 2055/26-04-2022: Τροποποίηση της Υ.Α. 88348/Δ3/ 30-05-2018 «Καθήκοντα και αρμοδιότητες των κλάδων ΠΕ25 Σχολικών Νοσηλευτών και του κλάδου ΔΕ01 Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού στα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης» ο σχολικός νοσηλευτής «Υποστηρίζει όλους τους/τις μαθητές/τριες της σχολικής μονάδας τοποθέτησης του/της, όπως και της τυχόν συστεγαζόμενης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εισηγητικό μέρος του παρόντος άρθρου, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο του Ατομικού Δελτίου Υγείας Μαθητή (ΑΔΥΜ) σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπό στοιχεία Φ6/304/75662/Γ1/15-05-2014 κοινή υπουργική απόφαση (Β' 296) και τηρώντας γι'

αυτούς/ες όλες τις περιγραφόμενες διαδικασίες του παρόντος άρθρου ανεξαρτήτως υφιστάμενης ή μη εγκριτικής απόφασης υποστήριξης από σχολικό νοσηλευτή».

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 88348/Δ3/2018 ΦΕΚ 2038/Β/5-6 2018 «Καθήκοντα και αρμοδιότητες των κλάδων ΠΕ25 Σχολικών Νοσηλευτών και του κλάδου ΔΕ01 Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού στα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Γενικής και Επαγγελματικής εκπαίδευσης»¹⁵ καθορίζει τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του κλάδου ΠΕ25- Σχολικών Νοσηλευτών, όπως θα αναλυθούν παρακάτω.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή μέσα σε μια μονάδα ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όπως αυτές παρουσιάστηκαν παραπάνω με βάση την κείμενη νομοθεσία, είναι πολύπλευρος και πολυδιάστατος καθώς αποτελεί το συνδεδετικό κρίκο ανάμεσα στους μαθητές που χρήζουν τη βοήθειά του, των γονέων του και όλων των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία μελών της εκάστοτε σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής. Είναι αρμόδιοι και υπεύθυνοι για τον παροχή της κατάλληλης υγειονομικής φροντίδας τόσο στο χώρο του σχολείου όσο και της οικίας του μαθητή προκειμένου να του παρασχεθεί η δέουσα φροντίδα.¹⁶

Δεν μπορεί κανείς να αμφισβητήσει το γεγονός ότι μπορεί ακόμη να προβεί και σε αгаστή συνεργασία με τον εκάστοτε παιδίατρο, στις περιπτώσεις εκείνες που χρήζουν ανάγκη οι μαθητές προκειμένου να κατευθύνουν τους τελευταίους και να τους καθοδηγήσουν σωστά σε θέματα καπνίσματος, παχυσαρκίας ακόμη και παιδικού διαβήτη.^{17,18} Εξάλλου είναι ο καθόλα αρμόδιος όπως μεριμνά και ελέγχει την κατανάλωση υγιεινών τροφών και τη γενικότερη διατροφή των μαθητών. Στο σημείο αυτό, πρέπει να τονιστεί ότι είναι, επίσης στο σχολικό χώρο για να παρέχει τη δέουσα βοήθεια σε κάποιον τραυματία μαθητή.

Ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή έγκειται στην προσπάθειά του να καταστήσει το μαθητή ικανό να αναπτύξει τον απαραίτητο αυτοέλεγχο και την υπευθυνότητά του τελευταίου καθώς και να του παρέχει τεχνικές τόνωσης της αυτοπεποίθησής του.¹⁹

Ως σχολική νοσηλευτική ορίζεται «η εξειδικευμένη πρακτική της επαγγελματικής νοσηλευτικής που προάγει την ευημερία, την ακαδημαϊκή επιτυχία και τη δια βίου επίτευξη των παιδιών που φοιτούν στο σχολείο».²⁰

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ

Προκειμένου ένας σχολικός νοσηλευτής να είναι επιτυχημένος στο έργο του που σχετίζεται με την πιο ευαίσθητη ομάδα των μαθητών μιας σχολικής μονάδας και δη, ενός

ειδικού σχολείου οφείλει να διακρίνεται από κάποιες δεξιότητες.

Ειδικότερα, κάθε σχολικός νοσηλευτής σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής οφείλει όπως διαθέτει επαρκείς επικοινωνιακές δεξιότητες με βασική την ερμηνεία της γλώσσας του σώματος. Ο σεβασμός στην προσωπικότητα του μαθητή και της διαφορετικότητάς του καθώς κι ο εμποτισμός του με ηθικές και διαπολιτισμικές αξίες κι αρχές αποτελούν τους βασικούς πυλώνες του έργου του. Ο ίδιος ο σχολικός νοσηλευτής οφείλει όπως διέπεται από τη βασική έννοια της ενσυναίσθησης και της ομαλής ένταξης όλων των μαθητών στο σχολικό και κοινωνικό πλαίσιο. Για την επίτευξη όλων των παραπάνω οφείλει όπως προχωρήσει στην «οικοδόμηση» μιας σχέσης εμπιστοσύνης με τους μαθητές ώστε οι τελευταίοι να «ακουμπήσουν» πάνω του και να προχωρήσουν στη σύναψη ενός «συμβολαίου».^{21,22,23}

Επίσης, ο σχολικός νοσηλευτής οφείλει όπως προλαμβάνει και περιορίζει τη σχολική βία και το σχολικό εκφοβισμό²⁴ μέσω της εξασφάλισης ενός ασφαλούς και καθαρού από μεταδοτικές ασθένειες περιβάλλοντος.²⁵

Σε μια σχολική δομή ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης, ο σχολικός νοσηλευτής, οφείλει, αρχικά, όπως προβεί σε εκτίμηση της κατάστασης του μαθητή, συγκεντρώνοντας πληροφορίες αναφορικά με το ιστορικό και το οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού. Αφού

συγκεντρώνει τις απαιτούμενες πληροφορίες, προβαίνει σε μια πρώτη διάγνωση κι αναγνώριση των αποτελεσμάτων ως απόρροια της διάγνωσης. Κατόπιν, τούτων σχεδιάζει το πλάνο δράσης συμπεριλαμβανομένου των τρόπων και μεθόδων που θα ακολουθήσει ώστε να έχει τα απαιτούμενα αποτελέσματα. Το βασικότερο βήμα είναι η εφαρμογή του πλάνου κι η αξιολόγηση των αρχικών στόχων κι αποτελεσμάτων.²⁶

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΙΜΕΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Στο Φ.Ε.Κ. 2038/05-06-2018,²⁷ άρθρο 1, ορίζεται ότι:

«Ο Σχολικός Νοσηλευτής υποστηρίζει μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, που φοιτούν σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης και για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης δημοσίου νοσοκομείου. Με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης ύστερα από πρόταση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.) η άσκηση των καθηκόντων του δύναται να επεκτείνεται και σε μαθητές των ίδιων ή συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων, για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης, εφόσον καλύπτονται οι ανάγκες

των μαθητών των σχολείων στα οποία υπηρετούν.

Ειδικότερα ο Σχολικός Νοσηλευτής:

1. Υποστηρίζει τους μαθητές, για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης, καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόσο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων όσο και κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, καθώς επίσης και σε όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής, όπως περιπάτους, διδακτικές επισκέψεις, εκδρομές και σε κάθε είδους εκδήλωση που οργανώνει το σχολείο. Σε καμία περίπτωση ο Σχολικός Νοσηλευτής δεν υποκαθιστά τον εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος έχει την ευθύνη εκπαίδευσης του μαθητή.

2. Μετά την ανάληψη των καθηκόντων του συνεργάζεται με τους γονείς των υποστηριζόμενων μαθητών και τους θεράποντες ιατρούς προκειμένου να ενημερωθεί και να λάβει τις απαραίτητες πληροφορίες για να καταρτίσει το ιστορικό τους, να λάβει οδηγίες για τη φαρμακευτική αγωγή τους όπως και κάθε άλλη απαραίτητη πληροφορία που αφορά την υποστήριξή τους.

3. Χορηγεί την προτεινόμενη φαρμακευτική αγωγή μετά τις έγγραφες οδηγίες των θεράποντων ιατρών και την έγγραφη συναίνεση των γονέων ή κηδεμόνων ή των εχόντων τη γονική μέριμνα των μαθητών.

4. Δεσμεύεται στην εκτέλεση καθηκόντων που ορίζονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της

«Άδειας άσκησης επαγγέλματος» του κλάδου τους.

5. Ακολουθεί συγκεκριμένο πρόγραμμα, το οποίο καταρτίζει σε συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των μαθητών, τις οδηγίες των θεράποντων ιατρών και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των μαθητών.

6. Διαμορφώνει σχέδιο επείγουσας παρέμβασης λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των υποστηριζόμενων μαθητών. Σε συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου ενημερώνει και δίνει κατάλληλες οδηγίες στο προσωπικό του σχολείου προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στη λήψη μέτρων πρώτων βοηθειών για την αντιμετώπιση έκτακτου περιστατικού, ακόμα και στην περίπτωση απουσίας του από τη σχολική μονάδα.

7. Προτείνει τη λήψη των απαραίτητων μέτρων σε σχέση με τη λειτουργία της σχολικής μονάδας ή απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων ή επιβεβλημένων συνθηκών υγιεινής που αφορούν την προστασία των μαθητών.

8. Σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων και όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, ενημερώνει τους μαθητές των τάξεων, με κατάλληλο τρόπο και εποπτικό υλικό ανάλογα με την ηλικία των μαθητών, προκειμένου να είναι προετοιμασμένοι για την αντιμετώπιση έκτακτου περιστατικού που πιθανόν να συμβεί εντός της αίθουσας ή του προαύλιου

χώρου ή σε δραστηριότητα εκτός σχολικού χώρου, με στόχο την αποφυγή καταστάσεων πανικού, τη διατήρηση της ψυχραιμίας και την ενημέρωση των υπεύθυνων εκπαιδευτικών.

9. Καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων του τηρεί απαρέγκλιτα το απόρρητο όπως ορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις.

10. Για κάθε υποστηριζόμενο μαθητή τηρείται ατομικός φάκελος και φροντίζει για την ενημέρωση αυτού με το ιατρικό ιστορικό του μαθητή, τις έγγραφες ενημερώσεις ή οδηγίες που έχει λάβει από τους γονείς ή κηδεμόνες και τους θεράποντες ιατρούς, το υποστηρικτικό πρόγραμμα του μαθητή, το σχέδιο επείγουσας παρέμβασης και αντιμετώπισης και καταχωρεί, παρατηρήσεις, καταγραφές συμβάντων, κ.α. Οι ατομικοί φάκελοι φυλάσσονται σε ασφαλές σημείο στο γραφείο του Διευθυντή ή του συλλόγου διδασκόντων του σχολείου.

11. Σε συνεργασία με το διευθυντή του σχολείου, ενημερώνει και συμβουλεύει τους γονείς ή κηδεμόνες των υποστηριζόμενων μαθητών για θέματα της αρμοδιότητάς του και εφόσον χρειάζεται συνεργάζεται με τον θεράποντα ιατρό για ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της σχολικής ζωής και σχετίζονται με την υγεία του μαθητή.

12. Συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων και το Διευθυντή της σχολικής μονάδας για την καλύτερη ένταξη του μαθητή στο σχολικό περιβάλλον.

13. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία η μεταφορά του μαθητή σε νοσηλευτικό ίδρυμα συνοδεύει το μαθητή και παραμένει σε αυτό μέχρι την άφιξη του γονέα ή του κηδεμόνα και μεριμνά για την πλήρη ενημέρωσή τους.

14. Συμμετέχει ισότιμα στο Σύλλογο Διδασκόντων της σχολικής μονάδας που υπηρετεί και λαμβάνει μέρος στις δραστηριότητές του, διατυπώνοντας απόψεις για θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του ή είναι γενικότερου ενδιαφέροντος και λαμβάνει μέρος στις αποφάσεις.

15. Αναλαμβάνει καθήκοντα που ανατίθενται, από τα όργανα διοίκησης του σχολείου, που σχετίζονται με τη λειτουργία της σχολικής μονάδας, όταν τα καθήκοντά του το επιτρέπουν, στο πλαίσιο της ισότιμης συμμετοχής του με τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας.

16. Κατά την ώρα των διαλειμμάτων εποπτεύει τους υποστηριζόμενους μαθητές, ενώ συνεργάζεται με τους εφημερεύοντες για πιθανές προσαρμογές προς διευκόλυνση των μαθητών, όταν αυτές κρίνονται απαραίτητες.

17. Σε περίπτωση βραχυχρόνιας απουσίας των υποστηριζόμενων μαθητών από οποιαδήποτε δραστηριότητα του σχολικού προγράμματος, προσέρχεται κανονικά στη σχολική μονάδα και ασκεί καθήκοντα που προβλέπονται ή αναλαμβάνει εργασίες που τα όργανα διοίκησης του σχολείου δύνανται να αναθέσουν, είτε εντός του σχολικού χώρου είτε εκτός αυτού σε προγραμματισμένη

δραστηριότητα του σχολείου. Σε περίπτωση μακροχρόνιας απουσίας των υποστηριζόμενων μαθητών με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης ύστερα από πρόταση Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π. τοποθετείται για την άσκηση των καθηκόντων σε άλλη σχολική μονάδα για την υποστήριξη μαθητή/ών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, για τον/τους οποίο/ους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης.

18. Επιπλέον των κύριων καθηκόντων του που σχετίζονται με την κάλυψη των αναγκών των υποστηριζόμενων μαθητών: α) παρέχει πρώτες βοήθειες για όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας, β) φροντίζει για τη διαμόρφωση του φαρμακείου του σχολείου, γ) ενημερώνει και συμβουλεύει εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς για θέματα υγείας, για την προστασία του σχολείου από ιογενείς καταστάσεις, εποχιακές λοιμώξεις και επιδημίες όπως και για την αποφυγή μεταδιδόμενων νοσημάτων, δ) συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου για την οργάνωση και υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής υγείας, ε) διοργανώνει σεμινάρια παροχής πρώτων βοηθειών στο προσωπικό του σχολείου, με πιστοποιημένους εκπαιδευτές, στο πλαίσιο της ενδοσχολικής επιμόρφωσης, στ) σε συνεννόηση με το διευθυντή του σχολείου αναλαμβάνει την επικοινωνία με τις υγειονομικές υπηρεσίες σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του

και ζ) συνεργάζεται με το διευθυντή του σχολείου για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος (αίθουσες, κοινόχρηστοι χώροι, κυλικείο, κ.α.), και συνιστά τη λήψη των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των μαθητών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ειδική αγωγή κι εκπαίδευση είναι, αναντίρρητα, ο τομέας που στοχεύει στην ομαλή ένταξη των μαθητών μέσω της άρσης της περιθωριοποίησής τους. Κάθε μαθητής, ανεξαρτήτων εκπαιδευτικών ιδιαιτεροτήτων έχει το αναφαίρετο δικαίωμα της εκπαίδευσης και της μάθησης. Στο πλαίσιο αυτό προβάλλει καταλυτικός ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή και δη σε μονάδες ειδικής αγωγής.

Αποτελεί, αδιαμφισβήτητα, την αλυσίδα για την εξασφάλιση υγείας, σχολικής κι εκπαιδευτικής επιτυχίας μέσα από τη φροντίδα και τις υπηρεσίες υγείας που παρέχει σε μαθήτριες/ές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Αποτελεί, καλό οιωνό το γεγονός ότι το επάγγελμα του σχολικού νοσηλευτή αρχίζει να καθιερώνεται δειλά δειλά σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης παρόλη τη χρησιμότητα κι αναγκαιότητά του. Η παρουσία σχολικών νοσηλευτών εξασφαλίζει επαρκείς υπηρεσίες παροχής υγείας στις σχολικές μονάδες, προωθεί την υλοποίηση προγραμμάτων Αγωγής υγείας καθώς κι

άμεση τήρηση των πρωτοκόλλων σχεδίων υγείας έκτακτης ανάγκης. Δεν πρέπει, σε καμία περίπτωση να παραλειφθεί το γεγονός ότι η παρουσία σχολικών νοσηλευτών στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής κι εκπαίδευσης συμβάλλει στην εξασφάλιση υγιεινού κι ασφαλούς περιβάλλοντος ιδιαίτερα σε περιπτώσεις κρίσης όπως εκείνης της πανδημίας Covid-19.

Ο θεσμός του σχολικού νοσηλευτή πρέπει να διευρυνθεί σε όλες τις σχολικές μονάδες γενικής και ειδικής αγωγής ώστε να προλαμβάνονται επώδυνες καταστάσεις και να αποφεύγονται τυχόν επιπλοκές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Charisi A, Iliadou- Tachou S, Anastasiou D. The Origins of Education for Individuals with Special Needs in Greece in the Early Decades of the 20th Century: The Role of Emmanouel Lambadarios and Pedology. *Subjects of History of Education*, 2012; 10: 59-75.
2. Polychronopoulou, S.. Children and Adolescents with Special Needs and Abilities. *Contemporary trends in education and special support (vol. A')*. Athens, Politeia Publications, 2008.
3. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 4397/1929 - ΦΕΚ 309/Α/24-08-1929. Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat->

- [ekpaideuse/n-4397-1929.html](https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-4397-1929.html).
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
4. Imbrioti, R. The work of the Model Special School of Athens. *School Hygiene*, 1938;18(2): 17-30.
5. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 446/1937 - ΦΕΚ 23/A/25-1-1937. Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-theatra-kinimatografoi/an-446-1937.html>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
6. Imbrioti, R. The Model Special School of Athens. *Pedagogy*, 1938,4(2):142-147
7. Panteliadou, S., & Patsiodimou, A. Teachers' attitudes and opinions about training in Special Education. VI Cyprus Pedagogical Society Conference, Modern Research on Educational Sciences, March 17-18. University of Cyprus, 2000.
8. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 1143/1981 - ΦΕΚ 80/A/31-3-1981. Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-1143-1981.html>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
9. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 1566/1985 - ΦΕΚ 167/A/30-9-1985. Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-1566-1985.html>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
10. Zoniou- Sideri, A. The disabled and their psychoeducational approach to integration. Athens, Politeia Publications, 2011.
11. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 2817/2000 - ΦΕΚ 78/A/14-3-2000. Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-2817-2000.html>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
12. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 3699/2008 - ΦΕΚ 199/A/2-10-2008. Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-3699-2008.html>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
13. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 4186-ΦΕΚ Α'193/17.9.2013. Διαθέσιμο από: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/75831/nomos-4186-2013>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
14. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Νόμος 4327- ΦΕΚ Α'50/14.5.2015. Διαθέσιμο από: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/105510/nomos-4327-2015>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
15. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Φ.Ε.Κ. 2055/26-04-2022- Υ.Α. 88348/Δ3/ 30-05-2018. Διαθέσιμο από: <http://enne.gr/20977> Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
16. Basch C. Healthier students are better learners: high-quality, strategically

-
- planned, and effectively coordinated school health programs must be a fundamental mission of schools to help close the achievement gap. *J Sch Health* 2011; 81(10): 650– 662.
17. Leroy ZC, Wallin R, Lee S. The Role of School Health Services in Addressing the Needs of Students With Chronic Health Conditions. *J Sch Nurs* 2017;33(1):64-72.
18. Sines D., Sauders M., Forbes-Burford J. *Applied community nursing*. Athens, Iatrikes Publications, 2009.
19. Alexandropoulou, M., Kalokairinou, A., Sourtzi, P. The role of school nurse. *Nursing* 2006; 45 (3): 08-314.
20. AAP council on school health. The Role of the School Nurse in Providing School Health Services. *Pediatrics* 2016; 137(6).
21. Catalan Association of Nursing and School Health. School Nurses: Skills, roles & qualities. [Internet]. 2016. Available at: <http://acise.cat/wp-content/uploads/2016/08/0-School-nurses-skills-roles-and-qualities-Acise.pdf>
22. Alexandropoulou M, Kalokairinou A, Sourtzi P. School healthcare services in Hellas. The position of school nurse. *Nosileftiki* 2006;45(3):308-314.
23. American Nurses Association & National Association of School Nurses. *School nursing: Scope and standards of practice*. Third edition. Silver Spring, MD: Nursebooks.org, 2017.
24. Tengland P-A. Behavior change or empowerment: On the ethics of health-promotion strategies. *Public Health Ethics* 2012; 5(2):140-153.
25. Baisch MJ, Lundeen SP, Murphy MK. Evidence-based research on the value of school nurses in an urban school system. *The Journal of School Health* 2011; 81(2): 74-80.
26. American Nurses Association & National Association of School Nurses. *School nursing: Scope and standards of practice*. Third Edition. Silver Spring, MD: Nursebooks.org, 2017.
27. ON LINE: Τράπεζα πληροφοριών νομοθεσίας. Κοινή Υπουργική Απόφαση 88348/Δ3/2018 - ΦΕΚ 2038/Β/5-6-2018. Διαθέσιμο από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/koine-upourgike-apophase-88348-d3-2018.html>
Ημερομηνία πρόσβασης: 15-09-2022
-